

Bijlage 1: Stappenplan: Communiceren met jongeren¹

Stap 1: Wat is mijn probleem als leerkracht?

Formuleer een realistisch doel. Ga stapsgewijs te werk: één probleem per keer.

- Wat ervaart men precies als probleem?
- Wat wil men veranderd zien? Blijf hierbij realistisch.

Stap 2: Hoe voel ik mij als leerkracht erbij?

Probeer de invloed van het probleemgedrag van de jongere emotioneel in beeld te krijgen. Begin geen discussie met de jongere wanneer de gevoelens nog overspoelend zijn. Ontlaad dat bij een collega.

- Wat irriteert mij? Wat maakt mij verdrietig?

Stap 3: Maak een synthese: formuleer het probleem en de bijhorende gevoelens naar de jongere

Kies een moment uit om de jongere aan te spreken. Doe dit niet in reactie op een ander probleem, maar ook niet omdat je elkaar toevallig tegenkomt. Voorkom dat medeklasgenoten, ... erbij staan. Zorg voor een één-één-situatie.

Zeg in één keer wat het probleem is en hoe je je daarbij voelt. Gebruik de ik-vorm: ik vind en ik voel. Zeg wat je denkt in een discussie, maar meer nog hoe je je daarbij voelt. Respecteer de jongere tijdens het gesprek en kleef geen etiket op hem.

Stap 4: Luister naar de reactie van de jongere

Heb aandacht voor het antwoord van de jongere op je opmerking, respecteer het antwoord en maak het niet belachelijk. De jongere moet voelen dat er beroep wordt gedaan op diens eigen vermogen om problemen op te lossen.

Stap 5: Zoek een oplossing

Vraag de jongere welk idee hij heeft opdat het beter zou kunnen lopen. Gebruik daarbij geen woorden die kwetsend of beledigend zijn.

Heeft de jongere geen oplossing, formuleer er dan zelf één. Geef één opdracht per keer. Overstelp een jongere niet met opdrachten en verwachtingen. Dat versterkt het gevoel van chaos, dat zo al heerst in dat hoofd.

Stap 6: Evalueer

¹ Adriaenssens P., Laat ze niet schieten!, Lannoo, Tielt, 2010 en Vandamme W., Herstellend handelen in het onderwijs: kans tot ontmoeting, in: Deklerck J. (red.), Preventie en aanpak van probleemgedrag in het onderwijs, een veelkleurig verhaal, Acco, Leuven, 2012.

Evalueer samen met de jongere. Moedig aan en beloon, iedere winst is belangrijk. Wanneer een opdracht niet is gelukt, combineer dan het aanmoedigen met een negatief gevolg. Stel evenwel niet alleen een grens aan gedrag, maar stel ook een grens aan de opmerkingen die men daarover maakt. Eens duidelijk gezegd wat men verwacht, let men erop niet in herhaling te vallen.